

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Бойка Ивайлова Чернева
относно дисертационен труд на тема:
„ОБЩО УЧЕНИЕ ЗА КОНСТИТУЦИЯТА”
с автор проф. д-р Георги Петков Близнашки
за придобиване на научна степен „Доктор на науките“
по професионално направление 3.6 Право

I. Актуалност и значимост на изследването

Дисертационният труд „Общо учение за конституцията” на проф. д-р Георги Близнашки е значимо и актуално изследване на фундаменталните проблеми на конституционното развитие на България, както и на интеграционните процеси в континентална Европа. Той поставя на разглеждане основни въпроси на конституционната теория и практика.

Общото учение за конституцията изучава конституционната материя в нейната цялост. Конституцията съчетава и балансира индивидуалната свобода и публичната власт в държавноорганизираното общество. Публичната власт и индивидуалната свобода са двата полюса, около които изследването е изградено.

Дисертационният труд на проф. Георги Близнашки е значимо научно изследване, което допринася за развитието на правната наука като цяло. Разглежда се историческата еволюция на конституционализма, като се разкриват неговите идейни основания. Изяснява се природата на учредителната власт на народа и на тази основа се достига до разкриване на същността на конституцията. Дисертационният труд съдържа цялостна и добре обоснована теория, чиято идейна основа ѝ придава качествата на общо учение. Постигнато е единство на конституционната теория и практика.

Дисертационният труд поставя на обсъждане границите и очертаването на функциите на конституционната реформа. Целта на изследването е да се разкрие същността на конституцията като политически и правен феномен, което служи за основа при извеждане на нейните роли и функции в съвременното общество.

Изследването изяснява природата на учредителната власт на народа. В дисертационния труд се разглежда историческият сблъсък между демократичната и монархическата концепция за учредителната власт, което според автора до голяма степен предопределя националните особености в конституционното развитие на отделните европейски държави.

Обсъждането на глобализацията и интеграцията в Европа също подчертава актуалността на труда. Отчитат се и се дискутират пълноценно съвременни публикации в областта демократичната политическа теория, политическата философия и политическата социология.

Значимостта на дисертационния труд на проф. Георги Близнашки се определя и от изясняването на конституционализма като определен начин на мислене относно политиката като идейно и политическо движение. В този смисъл конституционализмът се разглежда като насочен към конституционно управление, основано на предварително установени ценности и цели, правила и процедури.

II. Обем и структура на дисертационния труд

Дисертационен труд „Общо учение за конституцията“ е в обем от 1106 страници: титулна страница, съдържание, въведение, същински текст, заключение, приложен списък на използваната литература.

Съдържателната част на изследването е обособена в *три* раздела: „Еволюцията на конституционализма“, „Учредителната власт на народа“ и „Същността на конституцията“. Отделните раздели са обособени общо на

четирнадесет глави, включващи параграфи и други допълнителни подразделения. Използваната литература се състои от 893 заглавия и обхваща 306 книги и статии на кирилица (на български и руски език) и на латиница – 587.

III. Научни приноси

Дисертационният труд „Общо учение за държавата” притежава безспорни фундаментални научни приноси в областта на конституционното право и на правната наука като цяло. Приносите могат да бъдат представени в следните основни насоки:

1) За първи път в българската юридическа литература се обсъждат въпросите, свързани с *еволюцията на конституционализма от класическата античност до днес*. В изследването обосновано се предлагат три фази в еволюцията на конституционализма – античен, средновековен и модерен.

2) Дисертационният труд предлага оригинално *разбиране за модерния конституционализъм*, което преодолява едностранчивото класическото разбиране. Проф. Георги Близнашки изгражда цялостно понятие за конституционализма, обхващайки всички негови аспекти: идеология на конституцията, конституционна теория и практика. Той акцентира на неговата същност на идейно и политическо движение и разглежда конституционната демокрация едновременно от съдържателна и от процедурна гледна точка.

Оригиналността на изследването се допълва и от разбирането за конституционализма не само като ограничаване на публичната власт, но и като осъществяването на публичната власт в съответствие с предварително установени ценности и цели („позитивен конституционализъм“).

3) В дисертационния труд аргументирано се обосновава разбирането за *две основни фази в развитието на модерния*

конституционализъм: либералния конституционализъм и демократичния конституционализъм. Те са в основата на различните теоретични конструкции за ролята на държавата и функциите на конституцията.

4) Самостоятелен и важен научен принос е разглеждането по принципно *нов начин на въпроса за същността на конституцията*. В дисертационния труд задълбочено се дискутират и анализират основните концепции за същността на конституцията, които оказват въздействие върху модерния конституционализъм в различни етапи от неговото развитие: конституцията като „обществен договор“, конституцията като „юридически израз на фактическото съотношение на силите“; конституцията като „основополагащо политическо решение“. Авторът аргументирано отдава предпочитание на третата концепция за конституцията като „основополагащо политическо решение. Той поддържа тезата, че конституцията се основава върху фундаменталния ценностен консенсус, който съществува в обществото.

5) В дисертационният труд се поставя темата за *автентичната конституция*, съответстваща на идеала за конституция, основаваща се на идеите за общото благо и социалната справедливост. Съгласието относно определен минимум от основни ценности се съчетава с индивидуалността и свободния избор.

6) Приносен момент в дисертационния труд е изясняването на *същността на властта за ревизия*. Подчертава се, че понастоящем акцентът е върху „конституционната реформа“, която позволява чрез властта за ревизия да се предприемат промени.

7) За първи път в българската правна литература се предлага *цялостно и систематично изследване на учредителната власт на народа*. Учредителната власт се отнася до придаване на форма на конституционния ред, а самият той предполага съществуването на държавата. Приносен характер има възгледът, че разграничението между учредителната власт на

народа, която е ориентирана към създаване на нова конституция, и учредените власти, които произтичат от конституцията, е от основополагащо значение за утвърждаването и развитието на модерния конституционализъм.

8) Оригинален характер има предложената в дисертационния труд *система на функциите на съвременната конституция*. Предлага се система от функции на конституцията, характерни за епохата на демократичния конституционализъм: интегрираща функция; легитимираща функция; насочваща функция; организираща функция; ограничаваща функция и отваряща функция.

9) Въпросът за *върховенството на конституцията* е от ключово значение за разбиране на нейната роля в политическия и правовия живот на обществото. За първи път в българската юридическа литература се прави опит този въпрос да бъде обхванат цялостно и систематично изложен. Проф. Близнашки излага тезата, че политическото върховенство на конституцията е предпоставка за юридическото върховенство на конституцията. Приносен характер има очертаването и изследването на гаранциите за върховенството на конституцията и то в контекста на развитието на модерния конституционализъм.

10) Предмет на особено внимание и принос в дисертационния труд е концепцията за *конституционната идентичност*. Разгледано е възникването и развитието на тази концепция. Подчертава се нейното значение за конституционната теория и практиката на конституционната юрисдикция.

Авторът на дисертацията застъпва тезата, че към елементите на конституционната идентичност в България се отнасят ценностите, които са израз на официалната представа за общо благо, републиката като държавна форма, парламентарната форма на управление и унитарната форма на държавно устройство, непосредственото действие на конституцията. Това

обвързва дейността на институциите с основните права и свободи на гражданите.

11) Приносен характер има представянето и изясняването на концепцията за *конституционния патриотизъм*, включително проявленията ѝ в българските условия. Нейното възприемане се определя като значимо за бъдещето на конституционната демокрация в България.

Могат да бъдат посочени и редица други научни приноси на дисертационното изследване, включително и по отношение на неговата практическа полезност.

IV. Заключение

Дисертационният труд „Общо учение за конституцията” с автор проф. д-р Георги Близнашки *съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в правната наука.* Той съответства на изискванията на чл. 12, ал. 4 от Закона за развитие на академичния състав в РБ за придобиване на научната степен „доктор на науките”.

Предвид горното, формулирам *положителна оценка* и предложение научното жури да вземе решение проф. д-р Георги Петков Близнашки да придобие научна степен „Доктор на науките“ по професионално направление 3.6 Право.

21.04.2019г.

Доц. д-р Бойка Чернева